

Αφηρημένη Τέχνη - τα μη παραστατικά έργα

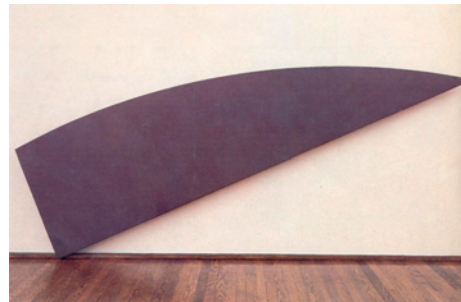
Η Μίνιμαλ Αρτ που ξεκίνησε στην Αμερική περιορίζεται σε πολύ λιτά μέσα και τεχνικές, είναι εντελώς αφηρημένη, αντικειμενική και απρόσωπη, απαλλαγμένη από επιφανειακές διακοσμήσεις (Εικ.12).

Β) Η εξπρεσιονιστική ή λυρική Αφαίρεση, στην οποία εντάσσονται έργα που βασίζονται σε μια ζωγραφική γλώσσα με συμβολικό χαρακτήρα και προβάλλουν την υποκειμενικότητα του καλλιτέχνη, με αντιπροσωπευτικότερες τις δυο παρακάτω εκδοχές.

Η Άμορφη Τέχνη, που πρωτοπαρουσιάστηκε στη Γαλλία, μπορεί να συνοψιστεί σε μια χειρονομιακή ζωγραφική που προσεγγίζει την καλλιγραφία (Εικ.13).

Ο Αφηρημένος Εξπρεσιονισμός παρουσιάστηκε στην Αμερική στη δεκαετία του '50 και έδωσε έμφαση στον αυθορμητισμό της έκφρασης και την ατομικότητα του καλλιτέχνη. Οι βασικές τάσεις που αναπτύχθηκαν μέσα στα πλαίσια του ευρύτερου αυτού κινήματος ήταν η ζωγραφική στην οποία συγκεντρώνεται το ενδιαφέρον στην κίνηση, την χειρονομία, την υφή και η ζωγραφική των χρωματικών επιπέδων, όπου κυριαρχούν οι μεγάλες ενιαίες χρωματικές επιφάνειες (Εικ.14, 15).

Ποιο από τα έργα στις δυο διπλανές σελίδες νομίζετε ότι είναι πιο κοντά στην φύση και τι σας θυμίζει; Με τι μπορείτε να παραλληλίσετε τα υπόλοιπα έργα;

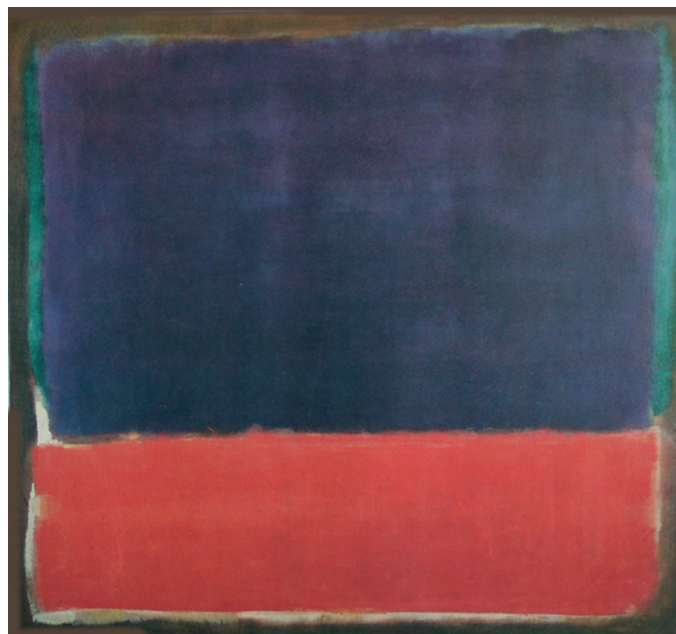
12. Κέλι, «Χωρίς τίτλο», 1983.

13. Βόλς, «Ο ανεμόμυλος», 1951.

14. Ντε Κούνιγκ, «Χωρίς τίτλο», 1957.

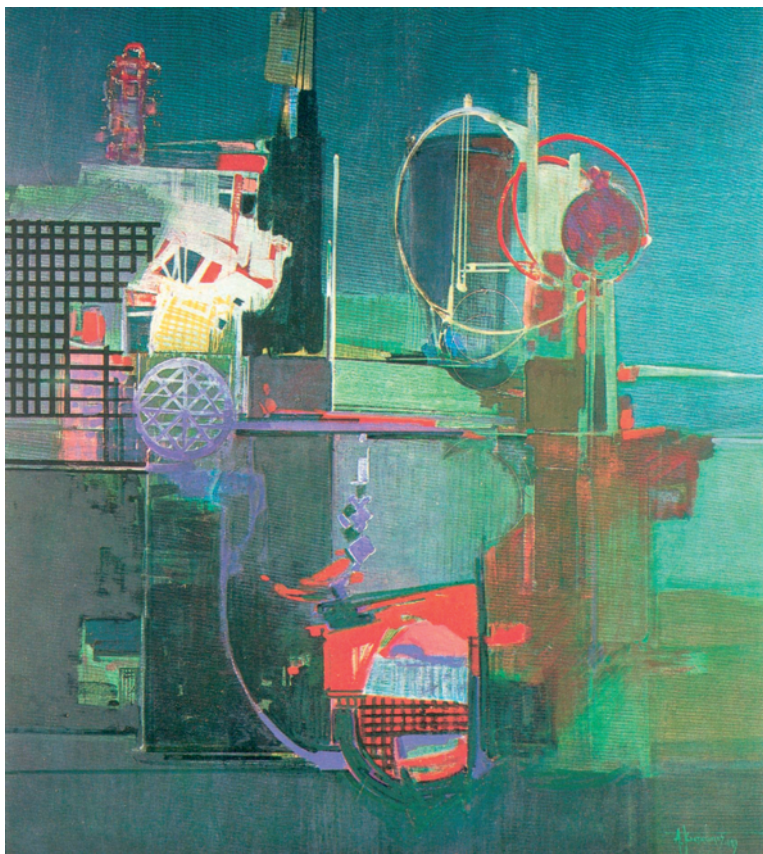
15. Ρόθκο, «Χωρίς τίτλο», 1951.

Αφηρημένη Τέχνη - τα μη παραστατικά έργα

Τα πρώτα δείγματα αφαιρετικών έργων στην Ελλάδα παρουσιάστηκαν μετά το 1950 και υπήρξαν ορόσημο στην εξέλιξη της νεοελληνικής τέχνης, αφού τέθηκαν τα θεμέλια για μια καινούργια αντιμετώπιση του ζωγραφικού χώρου. Παραδειγματικές αναφορές αποτελούν οι δυο καλλιτέχνες, Αλ. Κοντόπουλος και ο Γ. Σπυρόπουλος, των οποίων τα ώριμα έργα ανήκουν στον χώρο της Αφηρημένης Τέχνης.»

16. Κοντόπουλος, «Σύνθεση», 1969.

17. Σπυρόπουλος, «Αντίλογος», 1970.

Ο Αλέκος Κοντόπουλος (1904-75) σπούδασε στην Ελλάδα και τη Γαλλία. Μετά την ακαδημαϊκή ζωγραφική και το Ρεαλισμό, από το 1958 παρουσίασε έργα με αφαιρετική χροιά, απαλλαγμένα από το αφηγηματικό τους περιεχόμενο. Τα έργα του βασίζονται σε μια γερή γεωμετρική κατασκευή, όπου οι φόρμες αναπτύσσονται με πλατιές επιφάνειες, χρωματικές αντιθέσεις και αρμονίες και γίνονται το μέσο έκφρασης της έντονα ιδεαλιστικής και ποιητικής του ιδιοσυγκρασίας.

Ο Γιάννης Σπυρόπουλος (1912-1990) σπούδασε και αυτός στην Ελλάδα και τη Γαλλία. Από τη δεκαετία του '50 προχώρησε σταδιακά προς τη μη παραστατική τέχνη φτάνοντας στη λυρική αφαίρεση. Στις καλά οργανωμένες συνθέσεις του περιορίζεται η πλαστικότητα για χάρη του χρώματος, απωθούνται οι όγκοι και πρωτοστατούν οι καθαρές ενιαίες επιφάνειες και ο διαχωρισμός των επιπέδων. Το χρώμα είναι το καθοριστικό μέσο για να εκφραστεί το περιεχόμενο του έργου που βασίζεται στην εσωτερική του αναγκαιότητα.

Σας θυμίζουν κάτι από το περιβάλλον (φυσικό ή τεχνητό) οι δυο πίνακες;

Αφηρημένη Τέχνη - τα μη παραστατικά έργα

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να ζωγραφίσετε αφηρημένες φόρμες χρησιμοποιώντας και δοκιμάζοντας όλες τις παρακάτω τεχνικές: ζωγραφίζουμε α) πιτσιλώντας με χρωματιστά μελάνια, β) απευθείας με τα σωληνάρια, γ) απλώνοντας πάστα χρώματος με σπάτουλα, δ) με σκληρά πινέλα διαφόρων μεγεθών, πιέζοντας με τη μύτη, ώστε να αποτυπώνεται η υφή του πινέλου, ε) φυσώντας με φιξατέρ αραιωμένο χρώμα.

2. Να κόψετε διάφορα σχήματα από χρωματιστά χοντρά χαρτιά. Τοποθετώντας και κολλώντας τα επάνω σε ένα φύλλο να δημιουργήσετε μια αφηρημένη σύνθεση.

3. Να παρατηρήσετε ένα κομμάτι από μάρμαρο, τον φλοιό στον κορμό ενός δέντρου, την επιφάνεια ενός μισοχαλασμένου τοίχου, το χώμα σε ένα παρτέρι και έπειτα να προσπαθήσετε να αποτυπώσετε με μολύβι ή χρώματα την υφή του καθενός.

4. Να σχεδιάσετε με γεωμετρικά όργανα σχηματοποιώντας τις φόρμες και γεμίζοντάς τις με διακοσμητικά σχήματα, ένα από τα θέματα: ψάρια, βουνά, δάσος.

5. α) Να σχεδιάσετε τις διακλαδώσεις ενός δέντρου, β) να φέρετε από επάνω 4 οριζόντιες και 4 κατακόρυφες καμπύλες γραμμές, γ) χρησιμοποιώντας ένα ζευγάρι συμπληρωματικών χρωμάτων, να χρωματίσετε στα σχήματα που δημιουργήθηκαν από τις γραμμές εναλλάξ με διαφορετικό χρώμα, ώστε να ξεχωρίζουν τα κλαδιά από το φόντο (Εικ.18).

18. Έργο μαθητή.

6. α) Να σχεδιάσετε σπίτια με στέγες σε σχήμα κύβου με προοπτική τοποθέτηση, δηλαδή κάτω-κάτω στο χαρτί σας να είναι μεγάλα και όσο προχωράτε προς τα επάνω να μικραίνουν και να μισοκρύβονται, β) να χρωματίσετε τα σπίτια με διακοσμητικά μοτίβα, γ) να χρωματίσετε το φόντο (Εικ.19).

19. Έργο μαθητή.

ΥΛΙΚΑ

1. Σχεδίου και ζωγραφικής: μπλοκ σχεδίου, μολύβια Β, 4Β, γόμα, ξύστρα, μπλοκ ακουαρέλας, ξυλομπογιές, μαρκαδόροι, τέμπρες, χρωματιστά μελάνια, πένες, πινέλα, σπάτουλα.

2. Κόλλα, ψαλίδι.

3. Γεωμετρικά όργανα: χάρακας, διαβήτη.

2.1. Ζωγραφίζοντας και κατασκευάζοντας έργα με αντικείμενα

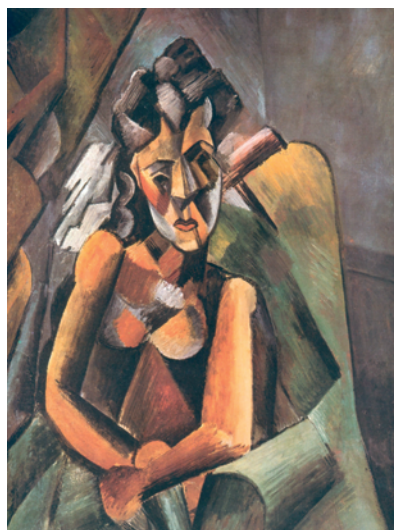
Στην αρχή του 20ου αιώνα δυο μεγάλοι ζωγράφοι, ο **Ζορζ Μπρακ** (Γάλλος, 1882-1963) και ο **Πάμπλο Πικάσο** (Ισπανός, 1881-1973) καθιέρωσαν τον **Κυβισμό**. Στα ζωγραφικά τους έργα, απεικόνιζαν τα αντικείμενα, τα τοπία και τους ανθρώπους μέσω γεωμετρικών στερεών, ζωγραφίζοντας όλες τις πλευρές του θέματος. Ήθελαν να αναδείξουν τη συνολική εικόνα ενός πράγματος και ο κυβισμός ήταν ο καινούριος τρόπος για να το επιτύχουν. (Εικ.1, 2).

Οι καλλιτέχνες του κυβισμού θέλοντας να αποδώσουν την εξωτερική υφή των αντικειμένων ώστε να τα κάνουν να φαίνονται πιο αληθινά, κολλούσαν σταμπωτά χαρτιά σε κάποιες επιφάνειες του πίνακα. Έτσι, δημιουργήθηκε η τεχνική του **παπιέ κολέ**. Αργότερα πρόσθεσαν και άλλα υλικά (χαρτόνια, κομμάτια ύφασμα, κλωστές) και δημιουργήθηκε η τεχνική του **κολάζ** (Εικ.3).

Ο Πικάσο δημιούργησε έργα συνθέτοντας κομμάτια από πραγματικά αντικείμενα. Η τεχνική αυτή ονομάστηκε **ασαμπλάζ** και είναι το κολάζ σε τρεις διαστάσεις (Εικ.4).

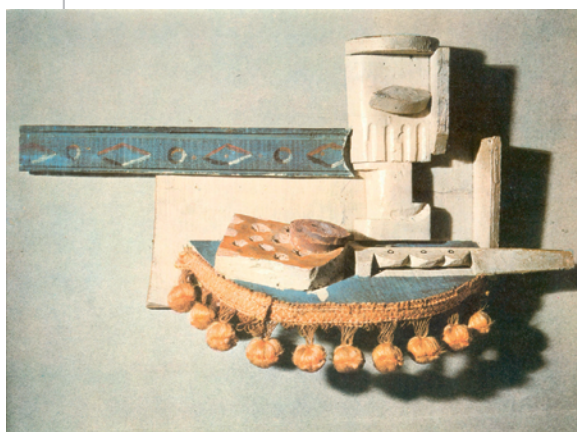
1. Μπρακ, «Σπίτια στο Εστάκ», 1908.

2. Πικάσο, «Γυναίκα καθισμένη σε πολυθρόνα», 1909.

3. Πικάσο, «Νεκρή φύση με βιολί και φρούτα», 1913.

4. Πικάσο, «Νεκρή φύση με κρόσια», 1914.

5. Πικάσο, «Κεφάλι ταύρου», 1943. Με απλές χειρονομίες και χωρίς να αλλάξει το παραμικρό σε μια σέλα και ένα τιμόνι ποδηλάτου, τα μετατρέπει σε κεφάλι ταύρου.